

безпека зміцнюється і забезпечується багатьма нормами різних галузей права, проте особливе місце у правовому регулюванні займають норми конституційного, кримінального та адміністративного права.

Специфіка юридичних гарантій особистої безпеки полягає в тому, що захищаючи особисту безпеку законослухняних громадян часто доводиться обмежувати не лише права і свободи правопорушників, а й права та свободи самих законослухняних громадян. Процедуру та межі цього примусового впливу слід чітко визначати в законодавстві. Основний принцип протидії будь-яким загрозам має бути непорушним. Це відповідність засобів і методів протидії рівню загрози.

1. Федорова А. М. Компаративний аналіз дефініції «безпека». *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 11. С. 144-148. URL.: http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2018/28.pdf.
2. Bahoo S. Corruption in banks: A bibliometric review and agenda. *Finance Research Letters*. 2020. № 35. 101499. doi.org/10.1016/j.frl.2020.101499.
3. Hladky V. The Manifestation of Corruption in Eastern Europe. *Trajektoriâ Nauki= Path of Science*. 2018. Vol. 4(1). P. 4001-4012. doi: 10.22178/pos.30-5
4. Kriebitz A., Lütge Ch. Artificial Intelligence and Human Rights: A Business Ethical Assessment. *Business and Human Rights Journal*. 2020. Vol. 5(1):1-21 DOI:10.1017/bhj.2019.28
5. Alsawalqa R.O. Dialectical Relationship Between Terrorism and Human Security: *A Sociological Approach. Utopia y Praxis Latinoamericana*. 2021. Vol. 26(1). P. 275-285. doi.org/10.5281/zenodo.4556274.
6. Cingranelli D., Mark S., Gibney M., Haschke P., Wood R., Arnon D. Human Rights Violations and Violent Internal Conflict. *Social Sciences*. 2019. Vol. 8(2):41. <https://doi.org/10.3390/socsci8020041>.

Мирослав ТРЕЩОВ,

доктор наук з державного управління,
доцент, професор кафедри управління
та адміністрування Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ГРОМАД В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО РЕКОНСТРУКТИВНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Навіть в поточних умовах російсько-української війни вимоги демократично орієнтованого реформування усіх сфер життя українського суспільства на пряму залежить від якості переформатування системи органів публічного управління і перш за все органів місцевого самоврядування шляхом пошуку найбільш ефективних методів його реалізації в Україні.

В умовах воєнного стану органи місцевого самоврядування довели

високу результативність своєї діяльності в плані взаємодії з центральними органами державної влади, Силами оборони України та інституціями громадянського суспільства щодо забезпечення життєдіяльності територій та захисту прав і свобод громадян. На нашу думку такі результати ґрунтуються на успішній реалізації реформи децентралізації влади та створенні реально спроможних територіальних громад. Водночас, форс-мажорні виклики як державі загалом, так і територіям вимагають термінового вирішення на стратегічному рівні проблем забезпечення соціально-економічного розвитку, запобігання гуманітарній кризі, налагодження бізнес-ланцюжків та сприяння релокованим підприємствам, залучення переміщених осіб в економіку країни та стимулювання реалізації проєктного підходу в умовах відновлення та післявоєнної реконструктивної відбудови [3, с. 129].

Територіальні громади окрім прямого впливу російської агресії стикнулися з комплексною дією низки об'єктивних та суб'єктивних чинників, які несуть загрози їх життєдіяльності, що посилюється високим рівнем патерналістських настроїв та корумпованості українського суспільства. Поряд з даними складовими суттєвими причинами розбалансування та асиметрії розвитку територій негативного впливу завдають низької рівень їх глобальної конкурентоспроможності, відсутність суспільно визнаних пріоритетів територіального розвитку, неготовність громад до жорсткої конкурентної боротьби за здобуття демографічного та фінансового потенціалу та до формування моделі максимально ефективного використання геополітичної ситуації сприяння утримання Україною незалежності і формування демократично розвиненої державності.

Загальна зосередженість органів місцевого самоврядування не на діях стратегічного характеру, а на тактичних кроках в досягненні цілей забезпечення життєдіяльності територій та регіонального розвитку на поточному етапі вбачається наслідком низького рівня кадрового потенціалу органів публічного рівня та відсутності формування чітко визначених, обґрунтованих в експертному полі КРІ економічного, соціального і культурного розвитку місцевих громад та належного рівня оцінки тенденцій їх розвитку в середньо- та довгостроковому періоді перспективі, що нівелює перспективи економічної трансформації.

Економічна безпека територій полягає в здатності зберігати ефективність економічної складової життєдіяльності територій у формі невразливості та стійкості до загроз ендogenous та екзогенного характеру, дотримання тренду сталості розвитку, набуття конкурентних переваг не лише порівняно з іншими територіями, а й на глобальному рівні, і виступає в якості головного маркера досягнення результативності регіональної економічної політики та ефективності діяльності органів місцевого самоврядування в сфері економіки. Виходячи з цього твердження в умовах активної фази російсько-української війни надзвичайно актуальним є проведення моніторингу рівнів та загроз економічної безпеки та її головних реперних точок з метою формування

інформаційного комплексу щодо формування територіальних стратегій зі збереження економічного потенціалу та створення передумов реконструктивної відбудови України не лише по завершенні війни, а в поточних умовах, коли експертним середовищем відмічається стале розширення та зростання рівня загроз соціально-економічному стану через переформатуванням військових дій на позиційну війну.

Міжнародними експертами визнано, що на початковому періоді ескалації російсько-української війни економічна безпека України та переважної більшості її територій забезпечувалася за рахунок акумульованого в передвоєнний час потенціалу та запасу міцності, взаємодії між органами публічної влади, а особливо місцевого самоврядування, та представниками громадянського суспільства, національної свідомості громадян України і супротиву агресії, і великим чином за рахунок фактору глобальної підтримки нашої країни на міжнародній арені.

Переформатування військових дій у війну на виснаження викликало синдром втоми в українському суспільстві та серед електорату країн Контактної групи з оборони України та призвело до прогресивного зростання руйнівного впливу на показники економічної активності через використання тактики гібридних атак ударних безпілотників та ракет на об'єкти критичної інфраструктури, активізацію продукування інформаційних фейків та наростання новосформованих соціально-економічних диспропорцій, а також зниження рівня життя населення, 67 % з якого опинилися за межею бідності. Вирішення зазначених проблем стратегічного формату вимагає від органів центральної влади та органів місцевого самоврядування швидкої реалізації комплексу організаційних заходів протидії синергічній дії новітніх викликів шляхом на підставі моніторингу в онлайн-форматі викликів і загроз соціально-економічній безпеці [1].

Державна стратегія відновлення та формування спроможності територіальних громад має включати в себе чотирьох функціональні види стратегічних планів – для територій відновлення, територій зі специфічними обмеженнями розвитку, територій сталого розвитку та територій-полісів економічного зростання. При цьому функціонал стратегій відновлення та формування спроможності територій повинен включати не лише такі стандартні компоненти як стратегування, програмування і планування системної ревіталізації економіки, а й продукування дуально обґрунтованих в науковому та експертному середовищі загальнодержавних та регіональних політик, стратегій, програм і планів реконструктивного відновлення з їх підтримкою в інституційному та нормативно-законодавчому плані [2, с. 71].

Базові стратегії забезпечення сталого розвитку територіальних громад мають включати розвиток сталої мобільності трудового потенціалу, дотримання мультифункціоналу та компактності в місто плануванні, зелений перехід енергетики реконструйованих населених пунктів та виключна пріоритетність екологічних рішень, а також створення безбар'єрного

простору. Дотримання даних вимог формуватиме передумови ревіталізації та реконструктивного переформатування територій.

1. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України в умовах воєнного стану. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2023. URL : <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/aktualni-vyklyky-ta-zahrozy-ekonomichniy-bezpetsi-ukrayiny-v>.

2. Трещов М. М. Концептуальні засади стратегічного управління ресурсним забезпеченням місцевих бюджетів. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 4. С. 67–75.

3. Трещов М. М. Соціально-економічний стан воюючої країни у зв'язку з євроінтеграційним поступом: оцінка та антикризові заходи держави. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2022. Спецвипуск, присвячений євроінтеграційній тематиці. С. 129 – 135.

Тамара ЯРОШЕВСЬКА

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Ера цифрових технологій все більше загострює питання використання штучного інтелекту. Технології штучного інтелекту стрімко розвиваються і потенціал їхнього використання розширюється. Тому для України дослідження позитивного досвіду європейських країн у сфері правового регулювання штучного інтелекту набувають особливого значення, що зумовлює актуальність обраної теми [1, с. 435].

Так, у ЄС одним з перших реальних кроків на шляху до правового регулювання у сфері використання штучного інтелекту є прийняття Резолюції ЄС від 16 лютого 2017 року з рекомендаціями Європейської Комісії щодо правил цивільно-правового регулювання штучного інтелекту та робототехніки (далі – Резолюція ЄС/2017) [2]. Резолюція ЄС/2017 присвячена питанням цивільно-правової відповідальності за негативні наслідки використання штучного інтелекту та робототехніки. Зокрема, у п. 56 цієї Резолюції ЄС/2017 йдеться, що згідно з чинною правовою базою роботи не можуть бути притягненими до відповідальності за дії, що спричинили шкоду третім сторонам і відповідальність за них повинна покладатися тільки на людину. Також особлива увага в Резолюції ЄС/2017 приділяється питанню захисту